

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

**Путівник acquis ЄС (Євродайджест):
огляд актів
(жовтень 2025 року)***

Путівник *acquis* ЄС (Євродайджест) містить оперативну систематизовану інформацію щодо прийнятих актів ЄС, ілюструє тенденції розвитку *acquis* та актуальні питання для держав-членів ЄС.

У першому розділі наведено реферативні огляди актів, опублікованих у жовтні 2025 року, що присвячені врегулюванню відносин у сферах:

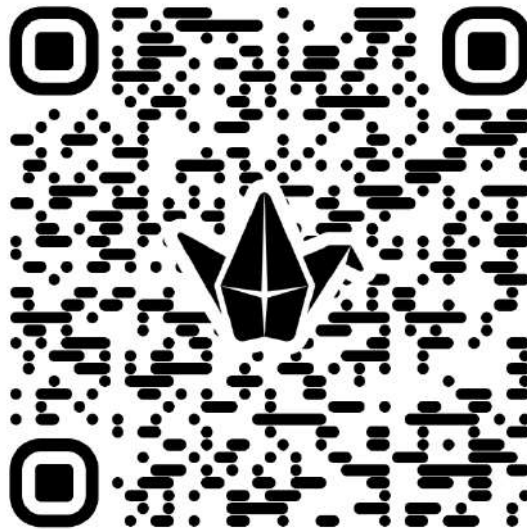
- рибальства;
- загальних, фінансових та інституційних питань;
- охорони довкілля, прав споживачів та здоров'я.

До другого розділу увійшли акти, прийняті ЄС щодо України протягом зазначеного періоду. Це акти про солідарність з Україною в питаннях забезпечення її територіальної цілісності, суверенітету та незалежності, а також щодо врегулювання окремих аспектів виконання Україною Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

У третьому розділі наведено огляд тенденцій розвитку права ЄС (*acquis* ЄС).

Для ознайомлення з Путівником перейдіть за посиланням:

<https://padlet.com/rservvru/acquis-2025-xstt45usb4ridkvh>

ЗМІСТ

I. Акти права ЄС.....	4
Законодавчі акти	4
<i>Рибальство</i>	<i>4</i>
<i>Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я</i>	<i>5</i>
Незаконодавчі акти	6
<i>Загальні, фінансові та інституційні питання</i>	<i>6</i>
II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною	8
III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС	14

I. Акти права ЄС

Законодавчі акти

Рибальство

Регламент (ЄС) 2025/2077 Європейського Парламенту та Ради від 8 жовтня 2025 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 1026/2012 щодо окремих заходів зі збереження рибних запасів у державах, які дозволяють нестале рибальство¹.

Регламентом 2025/2077 вносяться зміни, спрямовані на вдосконалення системи заходів, що застосовуються до третіх держав, які допускають несталий вилов рибних запасів, що становлять спільний інтерес для ЄС. Документ уточнює процедуру, деталізує визначення ключових понять та формалізує взаємодію з державами-партнерами. Крім того, запроваджується нове поняття «невиконання умов співпраці», яке охоплює ситуації, коли третя держава не бере участі в консультаціях у межах регіональних організацій з управління рибальством (Regional fisheries management organisations) (далі – RFMO), не виконує зобов'язань щодо управління спільними запасами або створює перешкоди для узгодження необхідних спільних заходів у межах RFMO.

Регламент 2025/2077 істотно змінює порядок визнання держави такою, що допускає несталий вилов. Європейська Комісія (далі – Комісія) зобов'язана завчасно повідомити відповідну державу про намір застосувати до неї цей статус, виклавши причини та факти, що його обґрунтовують. Державі надається 90 днів для відповіді на таке повідомлення, а також можливість у розумний строк усунути порушення, запропонувавши або впровадивши необхідні обмежувальні та контрольні заходи у сфері торгівлі (їх перелік міститься у статті 4 Регламенту 1026/2012). Після офіційного застосування таких заходів ЄС зобов'язується продовжувати діалог із державою-партнером, заохочуючи якнайшвидше усунення виявлених порушень.

Також Регламентом 2025/2077 врегульовано механізм припинення дії зазначених вище заходів: вони скасовуються тоді, коли держава-порушник ухвалює адекватні коригувальні дії, які відповідають підходам ЄС і не нівелюють ефект уже запроваджених обмежень. Такий підхід забезпечує баланс між екологічною відповідальністю та стимулюванням конструктивної співпраці з третіми державами.

Цей Регламент набирає чинності на двадцятий день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

¹ Regulation (EU) 2025/2077 of the European Parliament and of the Council of 8 October 2025 amending Regulation (EU) No 1026/2012 on certain measures for the purpose of the conservation of fish stocks in relation to countries allowing non-sustainable fishing. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202502077

Охорона довкілля, прав споживачів та здоров'я

Регламент (ЄС) 2025/2083 Європейського Парламенту та Ради від 8 жовтня 2025 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2023/956 щодо спрощення та посилення механізму прикордонного вуглецевого коригування².

Цим Регламентом вносяться зміни до Регламенту (ЄС) 2023/956 Європейського Парламенту та Ради від 10 травня 2023 року про створення механізму коригування викидів вуглецю³ (далі – Регламент 2023/956), яким було створено механізм прикордонного вуглецевого коригування (далі – СВАМ) та передбачено запровадження вуглецевого збору на імпорту визначеного переліку товарів із держав поза межами ЄС.

Регламент 2025/2083 передбачає низку змін, зокрема встановлює, що положення щодо викиду парникових газів (вуглецю) не застосовуються до: товарів, що переміщуються або використовуються у військовій діяльності; електроенергії або водню, які походять з континентального шельфу чи виключної економічної зони держави-члена ЄС.

Крім цього, Регламентом запроваджується положення про можливість звільнення імпортера від зобов'язань у межах СВАМ, якщо маса нетто імпортованих товарів у певному календарному році сукупно не перевищує порогового значення, визначеного в пункті 1 Додатка VII, – 50 тонн. Водночас усі імпортери, зареєстровані в державах-членах ЄС, зобов'язані до здійснення імпорту товарів на митну територію ЄС подати заяву на отримання дозволу та набути статусу уповноваженого декларанта СВАМ. Це означає, що імпортери, які ввозять менше ніж 50 тонн продукції (наприклад, сталі, алюмінію, цементу або добрив), звільняються від виконання обов'язків у межах СВАМ.

Крім того, Регламент 2025/2083 уточнює правила реєстрації імпортерів та зберігання інформації в системі СВАМ із метою підвищення прозорості обліку та моніторингу.

Документ набирає чинності через три дні після опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

² Regulation (EU) 2025/2083 of the European Parliament and of the Council of 8 October 2025 amending Regulation (EU) 2023/956 as regards simplifying and strengthening the carbon border adjustment mechanism: URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202502083

³ Regulation (EU) 2023/956 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 establishing a carbon border adjustment mechanism: URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj/eng>

Незаконодавчі акти

Загальні, фінансові та інституційні питання

Рекомендація Комісії (ЄС) 2025/2029 від 30 вересня 2025 року щодо підвищення доступності ощадних та інвестиційних рахунків зі спрощеним і пільговим податковим режимом⁴.

У цьому документі державам-членам ЄС пропонується Європейський план дій щодо впровадження інструменту ощадних та інвестиційних рахунків (European blueprint for Savings and Investment Accounts (далі – SIA)) зі спрощеним та пільговим податковим режимом. У ньому визначено ключові характеристики SIA, покликані максимально розширити їх застосування та підвищити участь роздрібних інвесторів на ринках капіталу в межах ЄС.

Державам-членам рекомендується забезпечити можливість для всіх постачальників фінансових послуг, пов'язаних із SIA, безперешкодно здійснювати приймання, передачу та виконання замовлень від імені клієнтів, зберігати та управляти фінансовими інструментами (зокрема фінансовими портфелями), а також надавати послуги з інвестиційного консультування фізичним особам, які проживають на їхній території, незалежно від того, в якій із держав-членів ЄС такі постачальники фінансових послуг отримали відповідний дозвіл (ліцензію).

Документ забороняє встановлювати додаткові вимоги щодо послуг, які надаються разом із SIA; заохочує до впровадження спрощених режимів оподаткування або податкових пільг; передбачає уникнення подвійного оподаткування доходів, отриманих через такі послуги; а також встановлює обов'язок для громадян ЄС отримувати фінансові консультації під час інвестування через SIA.

Рекомендація визначає мінімальний перелік фінансових інструментів, які можуть використовуватися в межах SIA, зокрема акції, облігації та інвестиційні паї. Водночас держави-члени можуть самостійно розширювати сферу застосування SIA на інші фінансові інструменти за умови, що вони є відповідними та придатними для використання роздрібними інвесторами. Державам-членам також рекомендується виключити зі сфери застосування SIA високоризиковані та складні фінансові інструменти, зокрема окремі види деривативів та криптоактивів, крім тих, що визнаються придатними для зберігання в SIA. У документі наголошується, що інвестування від роздрібних інвесторів за допомогою інструменту ощадних та інвестиційних рахунків SIA має ґрунтуватися на принципах простоти, надійності, безпеки та доступності (як для онлайн-, так і офлайн-форм інвестування).

Рекомендується максимально заохочувати постачальників фінансових послуг пропонувати якомога ширший спектр інвестиційних варіантів, доступних на ринку,

⁴ Commission Recommendation (EU) 2025/2029 of 30 September 2025 on increasing the availability of savings and investment accounts with simplified and advantageous tax treatment. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2025/2029/oj/eng>

щоб забезпечити можливість роздрібним інвесторам диверсифікувати свої портфелі за класами активів, географічними регіонами, емітентами та профілями ризику, а також пропонувати інвестиційні продукти, які дозволять роздрібним інвесторам спрямовувати свої кошти в економіку ЄС, роблячи внесок у реалізацію стратегічних пріоритетів ЄС, зокрема переходу до цифрової, «зеленої» та соціально-орієнтованої економіки, а також зміцнення безпеки й оборони ЄС.

Державам-членам рекомендується регулярно проводити інформаційно-просвітницькі кампанії для інформування громадськості про переваги та ризики інвестування й використання пільгових ініціатив, а також здійснювати моніторинг й оцінювання ефективності впровадження SIA та регулярно звітувати про заходи, вжиті на виконання цієї Рекомендації.

II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною

Рішення № 3/2025 Комітету Асоціації ЄС-Україна у Торговельному складі від 14 жовтня 2025 року про зниження та скасування митних зборів відповідно до статті 29(4) Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони⁵.

Цим Рішенням установлюється новий Додаток ІЕ до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони⁶ (далі – Угода про асоціацію), який містить перелік тарифних зобов'язань України та ЄС щодо поетапного зниження митних тарифів відповідно до статті 29(4) Угоди про асоціацію, а також перелік нормативно-правових актів ЄС щодо виробничих стандартів, яких належить дотримуватися.

Документ конкретизує умови тарифної лібералізації для окремих груп товарів, визначаючи нові ставки ввізного мита, перехідні періоди та процедури їх поетапного скасування або зменшення. Внесені зміни мають на меті забезпечити зниження митних тарифів відповідно до зобов'язань сторін, передбачених статтею 29 Угоди про асоціацію, та врахувати оновлену торговельну динаміку між Україною та ЄС.

Загалом Рішення № 3/2025 спрямоване на поступове зниження або скасування митних тарифів між Україною та ЄС на різні категорії товарів, перелік яких міститься в Додатку А, а також на зміцнення економічної інтеграції, забезпечення більш передбачуваних і прозорих торговельних умов та виконання зобов'язань сторін за Угодою про асоціацію. Оновлений Додаток А до Додатка ІЕ слугує технічною основою для застосування відповідних митних ставок.

Рішення не встановлює додаткових процедурних зобов'язань для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, але визначає новий перелік тарифних ставок, які мають застосовуватися Україною та ЄС.

Рішення № 3/2025 набирає чинності через п'ятнадцять днів після дати його прийняття.

⁵ Decision No 3/2025 of the EU-Ukraine Association Committee in Trade Configuration of 14 October 2025 on the reduction and elimination of customs duties pursuant to Article 29(4) of the Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part [2025/2130]. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202502130

⁶ Consolidated text: Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02014A0529%2801%29-20250313>

Регламент Ради (ЄС) 2025/2033 від 23 жовтня 2025 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 833/2014 щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями Росії, що дестабілізують ситуацію в Україні⁷.

Цей Регламент установлює заборону на придбання, імпорт або передачу, прямо чи опосередковано, зрідженого природного газу, класифікованого за кодом CN 2711 11 00, якщо він походить з Росії або експортується з її території. Заборона набуває чинності 25 квітня 2026 року, а в окремих випадках, визначених Регламентом, – 1 січня 2027 року.

Також запроваджено заборону на здійснення транзакцій із російським криптоактивом – стейблкоїном A7A5. Встановлено заборону на надання громадянам РФ або фізичним особам, які постійно проживають у Росії, а також юридичним особам, організаціям чи органам, створеним у Росії, послуг, пов'язаних з криптоактивами; послуг зі випуску платіжних інструментів; придбання платіжних операцій або ініціювання платежів; а також випуску електронних грошей.

Починаючи з 25 січня 2026 року, юридичним особам, організаціям або органам, створеним у межах ЄС і таким, що здійснюють діяльність поза межами РФ, заборонено підключатися до будь-яких систем Центрального банку Росії або до систем, що надаються будь-якою юридичною особою, організацією чи органом, створеними або зареєстрованими відповідно до законодавства РФ, які містять функціонал фінансових повідомлень, зокрема Системи швидких платежів (SBP) та платіжної системи «Мир».

Встановлено заборону на здійснення економічної діяльності в межах спеціальних економічних, інноваційних та преференційних зон Росії, зазначених у Додатку ЛІІ до Регламенту (ЄС) № 833/2014 від 31 липня 2014 року щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями Росії, що дестабілізують ситуацію в Україні (далі – Регламент (ЄС) № 833/2014). Зокрема, в межах цих зон, серед іншого, заборонено: набувати нову або розширювати наявну участь у праві власності чи контролі над будь-якою юридичною особою, організацією чи органом, які зареєстровані як резиденти РФ або мають зареєстроване місцезнаходження, основне місце діяльності чи постійне представництво в Росії; створювати нові спільні підприємства, філії або представництва; укладати нові договори щодо постачання товарів або послуг, а також договори, пов'язані з переданням прав інтелектуальної власності чи комерційної таємниці.

Також запроваджено обов'язок попереднього інформування для російських дипломатів, консульських працівників, членів адміністративно-технічного чи обслуговуючого персоналу дипломатичних місій і консульських установ Росії, а також членів їхніх сімей про намір в'їзду або транзиту через територію держав-членів ЄС. Крім того, державам-членам ЄС надано повноваження запроваджувати дозвільний режим на в'їзд і транзит для зазначених категорій осіб.

⁷ Council Regulation (EU) 2025/2033 of 23 October 2025 amending Regulation (EU) No 833/2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202502033

Розширено перелік послуг, які заборонено надавати уряду Росії, а також російським юридичним особам, організаціям чи органам. До таких послуг тепер належать: 1) комерційні космічні послуги, зокрема спостереження Землі та супутникова навігація; 2) послуги у сфері штучного інтелекту, які полягають у наданні доступу до моделей або платформ для їх навчання, налаштування та застосування; 3) високопродуктивні обчислення.

Запроваджено також заборону на надання послуг, безпосередньо пов'язаних із туристичною діяльністю в Росії.

До Додатка IV Регламенту (ЄС) № 833/2014 внесено 45 нових суб'єктів, яким заборонено надання товарів і технологій подвійного призначення.

До Додатка XLII Регламенту (ЄС) № 833/2014 додано 117 суден, щодо яких передбачено, прямо чи опосередковано, серед інших, такі заборони: надання доступу та дозволу використання портів, якірних стоянок та шлюзів на території Союзу; імпорт до Союзу, придбання, передача, продаж, надання в користування, експорт, експлуатація або забезпечення екіпажем таких суден; надання фінансування та фінансової допомоги, включно зі страхуванням, а також брокерських послуг, зокрема морського брокерства; надання технічної допомоги та інших послуг, включно з бункеруванням, обслуговуванням суден, заміною екіпажу, завантаженням та розвантаженням вантажів, швартуванням та буксирними послугами.

Цей Регламент набирає чинності на наступний день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Регламент Ради (ЄС) 2025/2041 від 23 жовтня 2025 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 765/2006 щодо обмежувальних заходів у зв'язку із ситуацією в Білорусі та причетністю Білорусі до агресії Росії проти України⁸.

Регламент (ЄС) 2025/2041 вносить суттєві зміни до чинного Регламенту (ЄС) № 765/2006. Метою цих змін є подальше посилення обмежувальних заходів (санкцій), запроваджених проти Білорусі у відповідь на агресивну війну Росії проти України, що триває, та безпосередню участь Білорусі у цій агресії.

Основний зміст Регламенту полягає в розширенні переліку товарів і послуг, експорт, постачання або надання яких до Білорусі заборонено, а також у запровадженні нових обмежень у сфері фінансових технологій та криптоактивів.

Регламент (ЄС) 2025/2041 встановлює нові заборони та обмеження у трьох ключових сферах: військові та технологічні товари; промислові товари та пов'язані послуги; фінансові та високотехнологічні послуги.

⁸ Council Regulation (EU) 2025/2041 of 23 October 2025 amending Regulation (EC) No 765/2006 concerning restrictive measures in view of the situation in Belarus and the involvement of Belarus in the Russian aggression against Ukraine. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/2041/oj/eng>

Розширено перелік продуктів (Додаток V bis), які можуть сприяти військовому та технологічному зміцненню Білорусі або розвитку її оборонного та безпекового сектору. До списку додано: електронні компоненти, які Росія активно використовує у війні проти України, зокрема SMD-індуктори (surface mounted device); вимірювальні прилади, зокрема далекоміри (telemetry); додаткові хімічні речовини та прекурсори, що застосовуються для виробництва паливних елементів (propellenti), включно з толуолдіізоціанатом, метилендифенілдіізоціанатом (MDI), ксилідинами, поліефірами з гідроксильними кінцевими групами (HTPE, HTCE); метали, оксиди та сплави, що використовуються у військових системах, зокрема молібден (понад 90 % за вагою), а також хром, тантал, реній, ніобій, галій, індій, ванадій та германій.

Розширено також перелік товарів (Додаток XVIII), експорт яких обмежено через їхню здатність посилювати промисловий потенціал Білорусі. До нього включено: солі та мінерали; вироби з гуми, труби, шини та абразивні круги (mole); будівельні матеріали, окремі види деревини, паперу та текстилю; усі ациклічні вуглеводні (код NC 2901), що розширює заборону на імпорт, купівлю та передачу цієї продукції з метою зменшення доходів білоруської економіки.

Регламент запроваджує нові значні обмеження на надання послуг у сферах ІТ, фінансів та суміжних технологій. Заборонено продаж, постачання або надання доступу до окремих категорій програмного забезпечення (Додаток XXVI), а саме:

- програмного забезпечення для управління бізнесом (ERP, CRM, Business Intelligence, SCM, управління проєктами, PLM);
- програмного забезпечення для промислового проєктування та виробництва (BIM, CAD, CAM);
- спеціалізованого банківського та фінансового програмного забезпечення (онлайн/мобільний банкінг, системи управління кредитами, інтеграція банкоматів/POS, інструменти регуляторної звітності).

Обмежено надання високотехнологічних послуг (набувають чинності з 25 листопада 2025 року), що охоплюють: комерційні космічні послуги (спостереження Землі або супутникова навігація); послуги штучного інтелекту (ШІ) (доступ до моделей/платформ для навчання, тонкого налаштування та логічного висновку); послуги високопродуктивних обчислень (High-Performance Computing, HPC), зокрема доступ до послуг прискорених обчислень із використанням графічних процесорів (GPU), а також послуги квантових обчислень.

Запроваджено нові обмеження для громадян Білорусі, фізичних осіб які проживають на її території, а також для юридичних осіб, заснованих у Білорусі, у зв'язку з важливістю цих послуг для розвитку фінтеху та електронної комерції, а також потенційним використанням криптоактивів для обходу санкцій. Обмеження стосуються: послуг, пов'язаних із криптоактивами; платіжних послуг (пункти 5 та 7 Додатка I до Директиви (ЄС) 2015/2366); випуску електронних грошей.

Розширено сферу обмежень на надання інженерних послуг, включно з геологічною, геофізичною, підземною та поверхневою розвідкою, а також картографічними роботами.

Крім того, встановлено нову загальну вимогу щодо авторизації: для надання будь-яких послуг, які не підпадають під прямі заборони, але адресовані уряду Білорусі, його державним органам, підприємствам чи агентствам, необхідно отримати попередній дозвіл від компетентного органу держави-члена ЄС. Це необхідно для оцінювання ризику того, що відповідні послуги можуть сприяти військовому, технологічному чи промисловому потенціалу Білорусі.

Регламент передбачає необхідні винятки (дерогації), спрямовані на забезпечення:

- гуманітарних цілей (надання допомоги, медичного та продовольчого постачання, евакуація);
- експорту, продажу, постачання, передачі чи транспортування фармацевтичної, медичної, сільськогосподарської та харчової продукції;
- доступу до судових, адміністративних чи арбітражних проваджень у державі-члені ЄС, а також визнання або виконання судових чи арбітражних рішень;
- транзиту окремих товарів через територію Білорусі для цивільної ядерної співпраці (безпека, обслуговування, паливо), медичних чи гуманітарних цілей, а також для виключного використання державою-членом ЄС на орендованих територіях.

Цей Регламент набуває чинності наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Обмеження щодо високотехнологічних послуг (космічні послуги, штучний інтелект, високопродуктивні обчислення, квантові обчислення) набувають чинності пізніше – 25 листопада 2025 року.

Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Регламент Ради (ЄС) 2025/2037 від 23 жовтня 2025 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 269/2014 щодо обмежувальних заходів стосовно дій, що підривають або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України⁹.

Цей Регламент доповнює статтю 1 Регламенту (ЄС) № 269/2014 року щодо обмежувальних заходів стосовно дій, що підривають або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України (далі – Регламент (ЄС) № 269/2014) двома новими пунктами (i) та (j), якими вводяться визначення понять «володіння» та «контроль» юридичних осіб, організацій або органів, перелік яких наведено в Додатку I до Регламенту (ЄС) № 269/2014. До цього переліку

⁹ Council Regulation (EU) 2025/2037 of 23 October 2025 amending Regulation (EU) No 269/2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202502037

додається нова категорія, а саме: фізичні або юридичні особи, організації чи органи, які: несуть відповідальність за, підтримують або здійснюють дії чи політику, що сприяють депортації, примусовому переміщенню, примусовій асиміляції (включно з індоктринацією) або мілітаризованій освіті українських неповнолітніх.

Цей Регламент набирає чинності з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Рішення Ради (ЄС) 2025/1997 від 25 вересня 2025 року про позицію, яку потрібно зайняти від імені Європейського Союзу в межах Спільного комітету, створеного Угодою між Україною та Європейським Союзом про вантажні перевезення автомобільним транспортом, щодо продовження дії Угоди¹⁰.

Беручи до уваги Угоду між Україною та Європейським Союзом про вантажні перевезення автомобільним транспортом¹¹ від 29 червня 2022 року (далі – Угода), яка застосовується відповідно до Рішення Ради (ЄС) 2022/1158¹² та дію якої було продовжено до 30 червня 2025 року з можливістю мовчазного продовження ще на шість місяців – до 31 грудня 2025 року, уповноваженим Спільним комітетом з реалізації Угоди було визначено позицію ЄС щодо продовження дії цієї Угоди – до 31 березня 2027 року. Це забезпечить подальше ефективне функціонування «Смуг солідарності» та сприятиме розвитку вантажних перевезень між Європейським Союзом та Україною. Продовження дії Угоди також розглядається як внесок у відбудову України після війни Росії проти України. У зв'язку з цим прийнято рішення про продовження строку дії Угоди до 31 березня 2027 року та затверджено проєкт відповідної Угоди про продовження. Додаток до цієї Угоди містить перелік *acquis* ЄС, що має бути впроваджений Україною та надалі затверджений Спільним комітетом.

Проєкт Угоди також наголошує, що будь-яке подальше продовження її дії залежатиме від приведення законодавства України у сфері вантажних перевезень автомобільним транспортом у відповідність до *acquis* Союзу до 30 листопада 2026 року. Гармонізація законодавства України має забезпечити належне функціонування вантажних перевезень автомобільним транспортом відповідно до Угоди та здійснюватися в контексті поточних переговорів про вступ, розпочатих 14 грудня 2023 року.

¹⁰ Council Decision (EU) 2025/1997 of 25 September 2025 on the position to be taken on behalf of the European Union within the Joint Committee established by the Agreement between the European Union and Ukraine on the carriage of freight by road as regards the continuation of the Agreement. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202501997

¹¹ Угода між Україною та Європейським Союзом про вантажні перевезення автомобільним транспортом. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-22#Text

¹² Council Decision (EU) 2022/1158 of 27 June 2022 on the signing, on behalf of the Union, and provisional application of the Agreement between the European Union and Ukraine on the carriage of freight by road. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2022/1158/oj>

III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС

Парламент закликає до амбітної стратегії гендерної рівності¹³.

Європейський Парламент закликає Комісію представити стратегію гендерної рівності на 2026–2030 роки із визначенням конкретних заходів у ключових сферах та подати Раді пропозицію щодо включення гендерно зумовленого насильства до списку особливо серйозних злочинів ЄС із транскордонним виміром.

Пропонується підготувати керівні принципи для імплементації нещодавно прийнятої Директиви (ЄС) 2024/1385 Європейського Парламенту та Ради від 14 травня 2024 року про протидію насильству над жінками та домашньому насильству, а також визнати феміцид (вбивство жінки чи дівчини через її стать) окремим злочином. Крім того, депутати закликають держави-члени ЄС, які ще не ратифікували Стамбульську конвенцію, якнайшвидше це зробити.

Депутати наголошують на необхідності забезпечити загальний доступ до гендерно орієнтованої медичної допомоги та подолати гендерний розрив в охороні здоров'я, зокрема шляхом врахування гендерно специфічних потреб та запобігання ризикам у сфері охорони здоров'я, створення системи повного та рівного доступу до всіх послуг у сфері сексуального та репродуктивного здоров'я та надання гендерно орієнтованої психіатричної допомоги. Окремо пропонується включити право на безпечну та легальну абортну допомогу до прав, визначених Хартією основних прав ЄС.

Депутати Європейського Парламенту також закликають Комісію посилити боротьбу з випадками нападів на права жінок та ЛГБТК+. Пропонується впровадження порядку денного «Жінки, мир та безпека»¹⁴ як одного із ключових принципів Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС.

Прозорість лобіювання третіх країн у процесі прийняття рішень ЄС¹⁵.

Комітет із внутрішнього ринку та захисту споживачів ухвалив свою позицію щодо нових вимог прозорості для діяльності з представлення інтересів державам, які не є членами ЄС. Запропонована Директива має на меті протидіяти зростальному транскордонному лобіюванню та можливому іноземному впливу на демократичні процеси.

Правила поширюються на діяльність із представлення інтересів (що здійснюється за плату або іншу винагороду), спрямовану на вплив на політику, законодавство або ухвалення рішень у ЄС. Це може включати організацію або участь у зустрічах і конференціях, внесення пропозицій у межах консультацій чи слухань, комунікаційні кампанії (включно з використанням інфлюенсерів у

¹³ Parliament calls for an ambitious gender equality strategy. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251106IPR31291/parliament-calls-for-an-ambitious-gender-equality-strategy>

¹⁴ Implementing the Women, Peace and Security agenda. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/implementing-women-peace-and-security-agenda_en

¹⁵ Transparency of third-country lobbying in EU decision-making. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251013IPR30893/transparency-of-third-country-lobbying-in-eu-decision-making>

соціальних мережах), підготовку політичних документів, ініціювання проєктів поправок та проведення опитувань. Водночас дія правил не поширюється на офіційні урядові та дипломатичні функції, медіапослуги, юридичні консультації та академічні дослідження. Євродепутати додатково звузили сферу застосування, щоб гарантувати захист діяльності організацій громадянського суспільства.

Передбачається, що обов'язкові національні реєстри мають створюватися та підтримуватися незалежними національними органами, які забезпечуватимуть перевірку достовірності інформації. Європарламентарі наполягають, щоб ці реєстри були взаємопов'язані через централізований портал, і підкреслюють, що сама процедура реєстрації не повинна створювати атмосферу недовіри.

Депутати Європейського Парламенту та Ради домовилися про заходи щодо посилення підтримки інвестицій в оборону¹⁶.

У межах Плану «Переозброєння Європи» погоджено заходи, спрямовані на зміцнення технологічної та промислової оборонної бази ЄС шляхом спрямування фінансування ЄС на оборонні проєкти. Серед ключових рішень:

- внесення змін до основних програм фінансування ЄС із метою підтримки витрат на оборонні проєкти;
- забезпечення участі оборонної промисловості України в Європейському оборонному фонді (EDF);
- внесення змін до програми «Горизонт Європа» без впливу на результати майбутніх переговорів щодо Багаторічної фінансової рамки.

Законодавство, попередньо узгоджене між депутатами Європейського Парламенту та данським головуванням у Раді, передбачає збільшення інвестицій у сфері оборони шляхом внесення змін до наявних програм ЄС – Платформи стратегічних технологій для Європи (STEP), «Горизонту Європа», Європейського оборонного фонду (EDF), Програми цифрової Європи (DEP) та Механізму об'єднання Європи (CEF). Такі зміни дадуть змогу переорієнтувати частину фінансування ЄС на потреби оборонного сектору.

Під час переговорів депутати Європейського Парламенту виступали за те, щоб ініціатива охоплювала також заходи зі зміцнення стійкості, зокрема: захист критичної інфраструктури, реагування на стихійні лиха та забезпечення цілісності виборчих процесів. Європейські парламентарі підкреслювали необхідність посилення кіберстійкості критичної цифрової інфраструктури.

Депутати Європейського Парламенту також виступили за те, щоб законодавство дозволило більшу підтримку оборонної промисловості України та забезпечило участь країни в Європейському оборонному фонді.

Програма «Горизонт Європа» й надалі підтримуватиме розробки для цивільного застосування з потенційним військовим застосуванням (подвійне

¹⁶ MEPs and Council agree on measures to boost EU support for defence investments. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251104IPR31250/meps-and-council-agree-on-measures-to-boost-defence-investments>

використання), одночасно розвиваючи його використання в цивільних цілях. Таке рішення є цільовим винятком у межах чинної Багаторічної фінансової рамки (БФР) і не впливатиме на результати майбутніх переговорів щодо наступної фінансової рамки.

«Оборонні технології» будуть додані як четвертий стратегічний сектор у межах Платформи стратегічних технологій для Європи (STEP). Підтримка має бути поширена на небанківські малі та середні підприємства, зокрема на стартапи та малі компанії із середньою капіталізацією.

Крім того, законодавство дозволить використовувати фінансування ЄС на транспортну інфраструктуру подвійного призначення в межах Механізму об'єднання Європи (CEF), включно з коридорами військової мобільності. У цьому контексті Європейська Комісія отримує можливість встановлювати вимоги щодо країни походження обладнання, товарів, постачання або послуг, які використовуватимуться під час реалізації таких проєктів.

Війна Росії проти України¹⁷.

21 жовтня Європейський Парламент обговорив «репараційний кредит» для фінансування відбудови та оборони України, який ґрунтується на використанні 185 млрд євро заморожених активів Центрального банку Росії. Як оголосила у вересні 2025 року під час своєї промови про стан Союзу голова Комісії Урсула фон дер Ляєн, ці активи не будуть безпосередньо залучатися, а Україна поверне кредит лише після того, як Росія виплатить репарації. 22 жовтня депутати Європейського Парламенту, представники Ради та Комісії обговорили необхідність узгодженої та послідовної підтримки України з боку ЄС, а також забезпечення справедливого та тривалого миру, укладеного на умовах України, без капітуляції перед вимогами Путіна.

У резолюції, прийнятій 9 жовтня¹⁸, Європейський Парламент рішуче засуджує порушення Росією повітряного простору ЄС і закликає до єдиної та скоординованої реакції ЄС на гібридні загрози з боку Росії, включно з посиленням співпраці з Україною у сфері технологій безпілотних літальних апаратів та протидії їм. Підтримуючи ініціативи, які дозволяють ЄС та державам-членам застосовувати «скоординовані, єдині та пропорційні заходи проти всіх порушень їхнього повітряного простору, включно зі збиванням повітряних загроз», депутати Європейського Парламенту вітають концепцію створення «дронові стіни» ЄС та ініціативу «Східний фланг» (Eastern Flank Watch), підкреслюючи необхідність забезпечення всебічного охоплення всіх держав-членів, які стикаються з прямими викликами у сфері безпеки на південному фланзі ЄС.

¹⁷ European Parliament Press Kit for the European Council of 23 October 2025. Russia's war against Ukraine. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251022IPR31079/european-parliament-press-kit-for-the-european-council-of-23-october-2025>

¹⁸ European Parliament resolution of 9 October 2025 on a united response to recent Russian violations of the EU Member States' airspace and critical infrastructure. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2025-0230_EN.html

Гнучкіший механізм призупинення дії візи¹⁹.

У вівторок депутати Європейського Парламенту схвалили реформу механізму призупинення дії віз ЄС щодо 61 країни, громадяни яких наразі можуть подорожувати до Шенгенської зони без візи для короткострокового перебування до 90 днів протягом будь-якого 180-денного періоду.

Механізм дозволяє Європейській Комісії поновити обов'язкові візові вимоги для конкретної країни в разі виникнення проблем з безпекою – спочатку тимчасово, на період проведення розслідування та діалогу, а згодом остаточно, якщо виявлені проблеми не будуть усунені. Потенційними підставами є загрози внутрішній безпеці (зокрема зростання кількості тяжких злочинів, скоєних громадянами відповідної країни), а також істотне збільшення кількості відхилених заяв про надання притулку, відмов у в'їзді, випадків перевищення дозволеного строку перебування.

Реформа запроваджує нові підстави для призупинення безвізового режиму, до яких належать: гібридні загрози (зокрема інструменталізація мігрантів за підтримки держави); програми громадянства для інвесторів («золоті паспорти»), які становлять ризики для безпеки; невідповідність візової політики третьої країни політиці ЄС; порушення Статуту Організації Об'єднаних Націй, міжнародного права у сфері прав людини або гуманітарного права; невиконання рішень міжнародних судів. Ці доповнення приводять підстави для призупинення у відповідність до підстав для надання безвізового режиму та спрямовані на створення дієвого стримувального ефекту. Водночас чинні підстави, зокрема проблеми безпеки та відсутність співпраці у сфері реадмісії, залишаються.

Щоб стримати уряди третіх країн від порушення умов угод про скасування візового режиму для короткострокового перебування, закон надасть ЄС більшу гнучкість у питанні призупинення візової свободи для урядовців, які можуть нести відповідальність за порушення прав людини або інші серйозні порушення, допущені їхніми урядами.

Згідно з реформою поріг для оцінювання «істотного» збільшення кількості осіб, які перебувають без дозволу, або серйозних кримінальних правопорушень буде встановлено на рівні 30 %. Поріг для розрахунку низького рівня визнання заяв про надання притулку буде встановлено на рівні 20 %. У належно обґрунтованих випадках Європейська Комісія також зможе відступати від цих порогів.

Законодавство, яке вже було неофіційно погоджене переговорниками Європейського Парламенту та Ради, схвалено на пленарному засіданні 518 голосами «за», 96 «проти» та 24 «утрималися». Документ ще має бути офіційно ухвалений Радою. Він набере чинності через 20 днів після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

¹⁹ More flexible visa suspension mechanism. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20251003IPR30660/more-flexible-visa-suspension-mechanism>

Згідно з новими правилами Європейська Комісія (за пропозицією зацікавленої держави-члена або з власної ініціативи та з урахуванням інформації від інших інституцій ЄС) може ініціювати процес призупинення безвізового режиму для громадян окремих третіх країн, які в'їжджають до Шенгенської зони, спочатку тимчасово, а потім назавжди, якщо проблеми не будуть вирішені. Станом на сьогодні ЄС застосовував механізм повного призупинення безвізового режиму лише один раз – у випадку Вануату.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*